

Djelatnici slovenskih arhiva pohađali su Ljetni tečaj za istočnoevropske arhiviste, Arhivističku školu u Marburgu, a posjetili su Kanadu, Državni arhiv u Luzeru i bili na stručnoj ekskurziji po Španjolskoj.

U bloku *Recenzije i vijesti o publikacijama i izložbama* (156-183), prikazano je više publikacija te domaćih i stranih časopisa (među ostalima i Vjesnik PA Rijeka) te izložaba održanih tijekom 1994.

U *Osobnim vijestima* Ema Umek je napisala tekst povodom 70. obljetnice života dr. Bože Otorepeca, dok je njegovu bibliografiju izradila Nataša Stergar.

Prinovama u arhivima posvećene su str. 187-189, a *Bibliografiji arhivskih djelatnika*, koju rubriku smatramo zaista korisnom, str. 190-196. Na kraju časopisa su u obliku kartica tiskani sažeci 14 članaka na slovenskom i engleskom jeziku.

Nikolina Krtalić

ARHIVI, Glasilo Arhivskoga društva in arhivov Slovenije, god. XVIII, br. 1-2, Ljubljana 1995. (204 str. i 7 str. sažetaka)

Broj časopisa što ga prikazujemo obiluje mnoštvom zanimljivih i korisnih priloga. Posebno se to odnosi na one koje obrađuju probleme arhivističkog obrazovanja, što je bila tema i na ovogodišnjem Savjetovanju HAD-a u Dubrovniku. Manji dio tekstova tiskana su izlaganja sa 16. savjetovanja arhivista Slovenije, održanoga u Ptuju 1995. godine.

U bloku *Članci i rasprave* (1-76) objavljeno je 13 tekstova vrsnih arhivskih stručnjaka o školovanju, djelatnosti arhiva, arhivskom zakonodavstvu, organizaciji arhivske službe te o drugim važnim temama.

O iskustvima slovenskih arhiva u radu za javnost i odnosima s javnošću piše Vladimir Kaloša, koji je ovu temu izlagao na Savjetovanju u Ptuju.

Andrea Wettmann iz Arhivističke škole u Marburgu, u članku pod naslovom *Odnosi između arhiva i javnosti u Njemačkoj – težište stručne diskusije i nove ideje o stručnoj izobrazbi*, govoreći općenito o ovoj temi, spominje izložbe i svakodnevne odnose arhiva s javnošću, a zatim prezentira nastavni plan što ga je izradila ova Arhivistička škola.

Jože Žontar u članku *Povijest arhivistike u Sloveniji* daje pregled razvoja arhivističke znanosti na tlu Slovenije od 17. st. do danas, tj. od početaka razlikovanja pismohrana od arhiva, do spoznaja o važnosti arhivske djelatnosti. Autor je u članku sažeto obradio mnoga važna pitanja: prve podjele arhiva na upravne i povijesne, početke rješavanja pitanja odabiranja odnosno izlučivanja arhivskog gradiva, teorijska pitanja arhivskog rada, stručne rasprave o inventarizaciji arhiva (izrada inven-

tara i obavijesnih pomagala), stvaranje nacionalne arhivske terminologije, počeci i razvoj sustavnog obrazovanja arhivista i dr.

O državnom uređenju jugoslavenskog dijela Slovenije u prijelomnom razdoblju 1918-1929, piše Miroslav Stiplovšek, redovni prof. Filozofskog fakulteta u Ljubljani. Vrijeme je to prelaska većeg dijela Slovenije iz austrijskoga u jugoslavenski državni okvir, promjena u razvoju uprave te federativnog (donekle i konfederativnog) položaja Slovenije unutar države SHS.

Blisku temu obrađuje i France Kresal u članku *Gospodarska politika Slovenije u okviru prve Jugoslavije*, ali s gledišta gospodarskih odnosa tj. novčane, carinske i porezne politike.

Leopold Auer iz Kućnog, dvorskog i državnog arhiva (Haus, Hof und Staatsarchiv) u Beču, u članku pod naslovom *Vraćanje arhiva od 1945: uspjesi i neuspjesi*, piše o nadasve zanimljivoj temi restitucije arhivskoga gradiva s pravnog, političkog i stručnog stajališta, povezujući ta pitanja uz haške konvencije, rezolucije i preporuke UN-a i MAV-a. Članak završava izabranom i kronološki poredanom bibliografijom tekstova što se bave ovom temom.

Direktor nizozemske arhivističke škole Theo H.P.M. Thomassen u svom članku *Između kvalificiranog početnika i iskusnog profesionalca*, iznosi nizozemska iskustva o izobrazbi arhivskih djelatnika. Specifičnost njihovoga modela je ta, da osim arhivista s visokom naobrazbom, u arhivskom sustavu važnu ulogu ima pomoćni arhivist, kao također dobro obrazovani stručnjak. Njegov se položaj tijekom godina mijenjao, pa je on od činovnika izučenog tijekom rada, postao stup nizozemskog arhivističkog sustava. Od 1985. organizirani su specijalistički tečajevi s predmetima što zahtijevaju i znanje latinskog jezika. U budućnosti će i arhivist i pomoćni arhivist biti specijalisti na istom području, samo što će se prvi više baviti razvojem arhivske znanosti, a drugi izazovima informacijskoga doba.

Također o školovanju je i tekst Jože Žontara *Pitanja arhivskog školovanja u istočnoj i srednjoj Evropi*. Osim opširne bibliografije na ovu temu, autor se zalaže i za ideju o oslobađanju fakultetski obrazovanih arhivista od obavljanja brojnih zadata središavanja i popisivanja masovnih spisa, što bi trebali obavljati ostali stručni arhivski djelatnici. Stručna izobrazba na fakultetima morala bi voditi više računa o svim zahtjevima informacijske znanosti.

O počecima planskog sakupljanja arhivskoga gradiva u prvoj polovici 19. st. na području unutrašnje Austrije i pri tome o ulozi Povijesnog društva za Štajersku, Kranjsku i Korušku iz Graza, piše Ivanka Zajc-Cizelj.

U članku Jelke Melik *Javni tužilac, tvorac arhivskog gradiva, 1944-1977*, naglašena je nužnost poznavanja poslovanja ovog važnog državnog organa, kako bi se na najbolji način vrednovalo i stručno obradilo arhivsko gradivo nastalo njegovim djelovanjem.

Članak Saše Seršea *Ženska obrtnička stručna škola u Ljubljani od osnivanja do 1918.* prikazuje razvojni put i djelovanje ove škole od njenog osnivanja 1888. godine.

Vladimir Sunčić prikazuje razvoj francuskog arhivskog zakonodavstva od srednjega vijeka do 1994, a Daniela Juričić-Čargo organizaciju arhivske službe u Italiji od ujedinjenja do danas.

Blok časopisa *Iz prakse za praksu* sadrži četiri teksta. Sa 16. savjetovanja u Ptuju objavljeno je izlaganje Janeza Kopača o publicističkoj djelatnosti u arhivima. Aleksandra Pavšič-Milost piše o izložbenoj djelatnosti Pokrajinskog arhiva u Novoj Gorici. O važnoj obrazovnoj zadaći arhiva i pedagoškim pomagalima piše Marija Hernja-Masten. Zanimljivu temu razradio je Miroslav Novak u članku *Obavijesne mogućnosti arhiva – tržišna vrijednost arhivskih obavijesti*. Osobito se to odnosi na prenošenje obavijesti iz arhivskoga gradiva elektronskim medijima, kao i putem INTERNETA. Autor je, naime, pokušao u ekonomske kategorije pretvoriti sve troškove obrade, čuvanja, zaštite unikatnog arhivskog gradiva, troškove distribucije odnosno prenošenja obavijesti korisnicima, ali je na kraju zaključio kako je vrlo teško odrediti u klasičnom ekonomskom ili tržišnom smislu vrijednost tih finalnih obavijesti.

Pet tekstova nastalo je kao rezultat rada na arhivskim fondovima i zbirkama. Tako Aleksandar Žizek piše o celjskim obrtima u 18. st. na temelju Zbirke obrtničkih isprava Povijesnog arhiva u Celju. Ljiljana Šušter je obradila građu partijske organizacije ljubljanskog kotara za razdoblje 1954–1965. Povodom 90. obljetnice postavljanja spomenika France Prešernu, Marjana Kos je napisala tekst o tijeku te akcije, proučivši dva fonda: Grad Ljubljana (gradski odbori i opća gradska pismohrana), što se čuvaju u Povijesnom arhivu Ljubljane. O nastavi vjeronauka u Sloveniji, a na temelju podataka sačuvanih samo za 1947. godinu (za tu su godinu podaci poslani u Beograd), piše Lojz Tršan. Ti su podaci i tablično prikazani.

Pregled rada Arhivskog društva Slovenije u 1995. godini pokazuje bogatu aktivnost. Proslavljena je 40. obljetnica Društva i podijeljena su odlikovanja zaslužnim članovima; održano je 16. savjetovanje u Ptuju; članovi Društva sudjelovali su na obilježavanju 50. obljetnice Državnog arhiva Austrije te na zasjedanju njemačkih arhivista u Hamburgu. U ovom bloku prikazano je i prošlogodišnje Savjetovanje HAD-a u Bolu na Braču.

U bloku *O radu arhiva i sastancima* objavljeno je više izvješća o sudjelovanju predstavnika slovenskih arhiva na različitim domaćim i međunarodnim tečajevima, sastancima radnih grupa, međunarodnim konferencijama i okruglim stolovima, proslavama arhivskih obljetnica te o radnoj posjeti Kanadi.

Prikazano je više publikacija objavljenih tijekom 1994. i 1995. u izdanju Arhiva Republike Slovenije i ostalih slovenskih arhiva, brojni domaći i strani časopisi (*The*

American Archivist, *Der Archivar*, 2 broja *Arhivskog vjesnika*, *Vjesnik istarskog arhiva* i *Vjesnik Povijesnog arhiva Rijeka*) te održane izložbe.

Među osobnim vijestima, a u povodu smrti Janka Jarca, povjesničara i arhivista te Boge Grafenauera, akademika, profesora Filozofskog fakulteta i počasnog člana Arhivskog društva Slovenije, ljudski tople tekstove napisali su Jože Mlinarič i Marija Oblak-Čarni.

Slijede uobičajene rubrike o arhivskim prinovama te bibliografija arhivskih djelatnika u 1995. godini. Na dvije stranice tiskan je popis publikacija Arhivskog društva Slovenije s navedenim cijenama, te podaci o glasilu Saveza povijesnih društava Slovenije *Zgodovinski časopis*.

Na posljednjih 7 str. objavljeni su sažeci 13 članaka na slovenskom i engleskom jeziku.

Preporučujemo ovaj broj časopisa *ARHIVI* svim našim arhivskim djelatnicima, jer obiluje korisnim i nadasve stručnim tekstovima.

Nikolina Krtalić

VIRI, Objava arhivskih virov, br. 8, Ljubljana 1995, 229 str. (izdanje Arhivskog društva Slovenije) – Darko Friš, "Korespondenca Kazimirja Zakrajška, O.F.M. (1928-1958)"

Prvi dio ove korespondencije za razdoblje 1907-1928. priredio je također Darko Friš, a objavljen je u časopisu VIRI br. 6, Ljubljana 1993. Kako autor naglašava u uvodu, tražeći izvore za ovaj drugi dio, pronašao je i neka starija neobjavljena pisma iz razdoblja 1907-1929, koja je uvrstio u ovo izdanje, jer dodatno osvjetljavaju vrijeme prvoga Zakrajškova boravka u SAD.

Na početku časopisa objavljena je fotografija Kazimira Zakrajška, slijede *Kratice* (1 str.), a zatim pjesma patera Zakrajška, koja dubokim značenjem i naslova i stihova ocrtava čitav njegov životni put, pa je zato donosimo u slobodnom prijevodu.

U svoju obranu

"Grešaka mnogo si načinio"
Prijatelj mi je rekao,
kad nakon mnogih ljeta
veselo ruku sam mu pružio.
"Mnogo!" – iskreno sam priznao.
Pa ipak, ipak: Nije me sram!
Za sve sam greške punu cijenu